

3. december 2015

Nízke dane na Slovensku vidí aj OECD

Aktuálne vydanie štatistiky príjmov „Revenue Statistics 2015“

Jana Antalicová

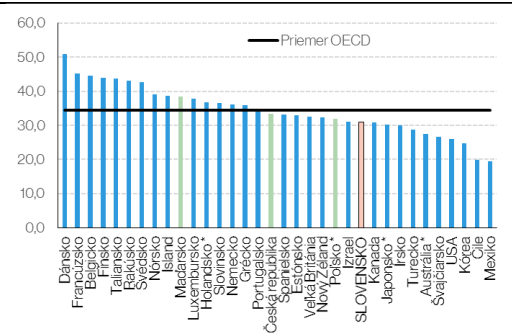
Aktuálne údaje OECD ukazujú, že daňové zaťaženie na Slovensku v roku 2014 medziročne vzrástlo o 0,6 p. b. a dosiahlo hodnotu 31 % HDP. K nárastu z 30,4% HDP prispeli najmä pozitívnejšie výsledky výberu dane z pridanej hodnoty, lepší trh práce v odvodoch a dani z príjmu a tiež vyšší výnos podnikovej dane. Medzi krajinami OECD patríme k desiatke krajín s najnižším daňovým zaťažením, z európskych členov OECD nižšie dane vyberá len Írsko.

OECD každoročne zverejňuje publikáciu Revenue Statistics, ktorá sa zameriava na štruktúru daní a porovnáva výšku daňového zaťaženia v krajinách OECD. Dnes zverejnila ďalšie vydanie tejto publikácie - „Revenue Statistics 1965-2014“, ktoré obsahuje údaje o daňových príjmoch v rokoch 1965-2014.

Dane v OECD v roku 2014 v priemere rástli

Najpoužívanejším spôsobom medzinárodného porovnania daňového zaťaženia je podiel všetkých daní v krajine na výkone ekonomiky. Podľa aktuálnych údajov OECD bolo v roku 2014 priemerné daňové zaťaženie krajín OECD¹ na úrovni 34,4% HDP. V porovnaní s rokom 2013 to znamená nárast o 0,2 p. b. V 19 krajinách daňové zaťaženie medziročne vzrástlo v priemere o 0,8 p. b., v 15 krajinách kleslo v priemere o 0,4 p. b. Najväčší nárast zaznamenalo Dánsko (+3,3 p. b.) a najväčší pokles Nórsko (-1,4 p. b.).

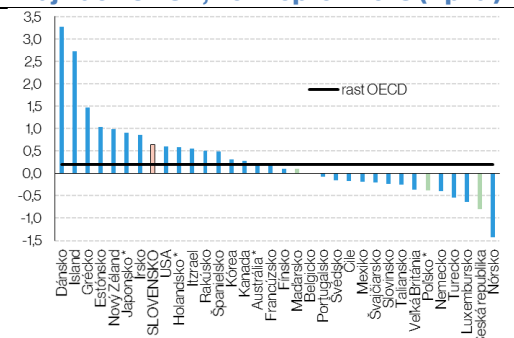
Graf 1: Daňové zaťaženie krajín OECD v roku 2014 (v % HDP)

*Údaj za rok 2013

Zdroj: OECD, UloziskoIFP

Graf 2: Zmena daňového zaťaženia v krajinách OECD, 2014 oproti 2013 (v p. b.)

*Medziročný rast 2013/2012

Zdroj: OECD, UloziskoIFP

Dane v SR zodpovedajú tretine výkonu ekonomiky

Celkový objem vybraných daní v roku 2014 na Slovensku zodpovedal takmer tretine výkonu ekonomiky (31,0% HDP), pričom napríklad v Dánsku až polovici. Objem daní vybraných na Slovensku je dlhodobo pod priemerom OECD, v rozpätí 3 až 5 p. b. V porovnaní s rokom 2013 vzrástlo zaťaženie daňami o 0,6 p. b. (z úrovne 30,4% HDP). K medziročnému rastu prispela najmä vyššia úspešnosť výberu dane z pridanej hodnoty, pozitívny vývoj na trhu práce vo forme vyšších odvodov a dane z príjmu fyzických osôb a pokračujúci rast podnikovej dane aj pri zníženej sadzbe.

Jedným z faktorov ovplyvňujúcich porovnanie daňového zaťaženia medzi krajinami je sporenie do II. dôchodkového piliera. Sú to povinné platby, ktoré znižujú disponibilné príjmy, no z pohľadu metodiky OECD sa nezahrňajú do daňového zaťaženia. V rokoch

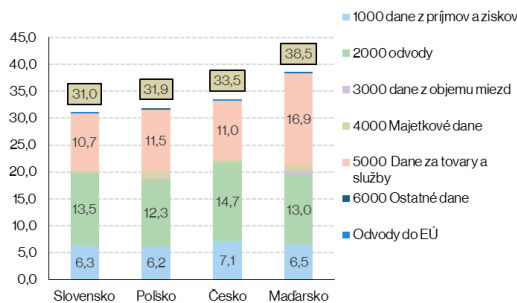
¹ Za rok 2014 absentujú údaje za 4 krajiny (Austrália, Japonsko (iný fiškálny rok), Holandsko a Poľsko). Pre účely porovnania sme za uvedené krajiny použili údaje roka 2013, resp. medziročného rastu v roku 2013

2006 až 2011 tvorili tieto príspevky 1,1% HDP, v roku 2012 to bolo 0,9% HDP a v 2014 už len 0,5% HDP (viac o faktoroch skresľujúcich daňové zaťaženie v [Daňovom reporte, strana 10](#)).

Najviac daní v regióne
vyberá Maďarsko

Medzi krajinami V4 malo v roku 2014 najvyššie daňové zaťaženie Maďarsko (38,5% HDP), najnižšie Slovensko (31,0% HDP). Zmeny v daniach v roku 2014 relatívne postavenie krajín v rámci daňového zaťaženia neovplyvnili. K najvyššiemu zaťaženiu Maďarska prispievajú pomerne vysoké príjmy z daní z tovarov a služieb (DPH a spotrebné dane). Jedným z dôvodov je aj suverénne najvyššia základná sadzba DPH v EÚ vo výške 27% (o 7 p. b. viac ako v SR). Vysoké odvody na výkone ekonomiky v Česku zase predznamenávajú najvyššie zaťaženie práce v regióne.

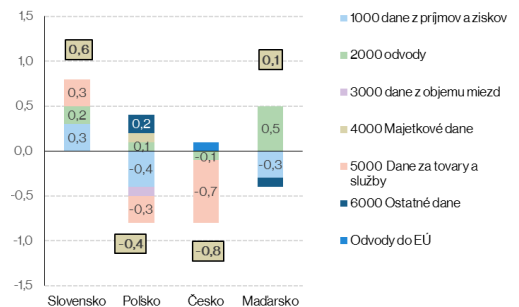
Graf 3: Štruktúra daňového zaťaženia v krajinách V4 v roku 2014 (v % HDP)

Pozn.: Poľsko rok 2013

Zdroj: OECD,
[UložiskoIFP](#)

Graf 4: Zmena daňového zaťaženia v krajinách V4, 2014 oproti 2013 (v p. b.)²

Pozn.: Poľsko – rast 2013/2012

Zdroj: OECD,
[UložiskoIFP](#)

BOX 1: Metodika vykazovania daní podľa OECD

Vykazovanie daní podľa metodiky OECD sa odlišuje od metodiky systému národných účtov (SNÚ), ktoré sú základom pre notifikované údaje o deficite a dlhu. Okrem rozdielnej štruktúry daní sú určité odlišnosti aj v zatriedení daňových príjmov medzi jednotlivé subjekty verejnej správy.

Základná štruktúra daní podľa OECD:

Kód	Názov položky daní	Hlavné dane v SR patriace do príslušnej položky
1000	Dane z príjmov a ziskov	Daň z príjmov fyzických osôb Daň z príjmov právnických osôb Daň z príjmov vyberaná zrážkou
2000	Odvody	Sociálne odvody Zdravotné odvody
3000	Dane z objemu miezd	-
4000	Majetkové dane	Dane z nehnuteľností Dane z dedičstva a darovania Dane z prevodu a prechodu nehnuteľností
5000	Dane za tovary a služby	Daň z pridanej hodnoty Spotrebné dane Dovozné clo, dovozná prirážka a iné colné príjmy Dane za špecifické služby Príjmy z výťažkov lotérií a iných podobných výhier Daň z motorových vozidiel Osobitný odvod z regulovaných odvetví Osobitný odvod vybraných finančných inštitúcií
6000	Ostatné dane	-
	Odvody SR do EÚ	Tradičný vlastný zdroj

² Pre Poľsko medziročná zmena na položke „6000 Ostatné dane“ zahŕňa aj zmeny na položke „Odvody do EÚ“

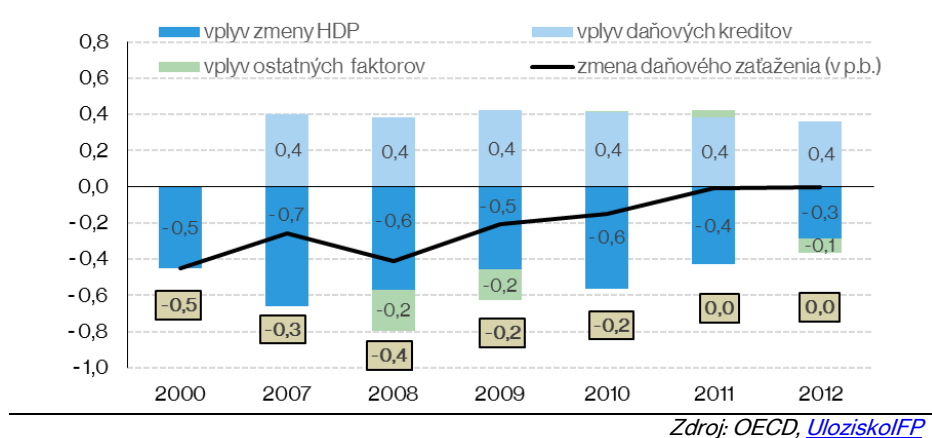
OECD rozdeľuje výnosy daní do týchto sektorov:

- **Nadnárodný** – dane, ktoré platia členské štáty EÚ do rozpočtu EÚ.
- **Centrálna vláda** – sem patria všetky dane, o ktorých rozhoduje štát, okrem fondov sociálneho zabezpečenia. V prípade Slovenska sem patrí väčšina daní, vrátane podielovej DPFO, pretože samospráva nemá autonómne rozhodovanie nad dizajnom tejto dane.
- **Štátna alebo regionálna správa** - medzistupeň medzi centrálnou vládou a samosprávou. Toto zadelenie využívajú len niektoré krajiny OECD³
- **Samospráva** – sem patria dane, o ktorých v plnej miere rozhodujú samosprávy (daň z nehnuteľností, dane za špecifické služby).
- **Fondy sociálneho zabezpečenia** – sem patria sociálne a zdravotné odvody zo všetkých vyššie uvedených sektorov.

Aktualizácia metodiky
ovplyvnila zaťaženie len
minimálne

V septembri 2014 vstúpil do platnosti nový systém európskych národných účtov ESA 2010, ktorý mal vplyv na prezentáciu daňového zaťaženia v krajinách EÚ. Zmenou metodiky došlo k prepočtu výkonu našej ekonomiky na celom časovom horizonte. Zaznamenali sme pozitívny, no rozdielny vplyv v jednotlivých rokoch (Graf 6), čo prispelo k miernemu zníženiu daňového zaťaženia (Graf 5). Zmena zaznamenávania daňových kreditov zvýšila daňové príjmy od roku 2004 každoročne o 0,2 až 0,4 % HDP (Graf 5) a pôsobila na výšku daňového zaťaženia protichodne. Aktuálna publikácia Revenue Statistics 1965 – 2014 už obsahuje údaje v novej metodike.

Graf 5: Štruktúra zmeny metodiky na výšku daňového zaťaženia (v % HDP)⁴

BOX 2: Zmena metodiky vykazovania aktuálnych daní - prechod z ESA95 na ESA2010⁵

V súlade s implementáciou Európskeho systému národných účtov ESA2010 prešli výkazy verejných financií od 1. septembra 2014 z metodiky ESA95 na ESA2010. Zmena metodiky sa dotkla všetkých krajín EÚ. Daňové zaťaženie na Slovensku zmena metodiky ovplyvnila cez tri kanály: aktualizáciu údajov o HDP, zmenou zaznamenávania daňových kreditov a zmenou aktuálneho vnímania jednorazových príjmov z otvorenia II. piliera.

³ Patria sem štáty - Austrália, Rakúsko, Belgicko, Kanada, Nemecko, Mexiko, Švajčiarsko, USA

⁴ Vplyv ostatných faktorov v rokoch 2008 a 2009 zahŕňa zmenu vnímania platieb spojených s otvorením druhého piliera, ktoré sa podľa novej metodiky nepovažujú za aktuálny príjem a v rokoch 2011 a 2012 ide o aktualizáciu daňových príjmov, ktoré v čase ich zberu boli najlepším odhadom

⁵ Viac o zmene metodiky nasledujúci odkaz: <http://slovak.statistics.sk/wps/portal/ext/metadata/esa2010/>

Podľa novej metodiky sú daňové kredity započítané v daňových príjmoch (zvyšujú daňové príjmy) a následne zaznamenané aj na výdavkovej strane (v rovnakej miere ako príjmy sa zvyšujú aj výdavky), pričom na deficit majú nulový výsledný vplyv. Metodika ESA2010 rozlišuje dva typy daňových kreditov podľa spôsobu ich zaznamenávania:

- daňové kredity, ktoré znižujú daňovú povinnosť, a tým znižujú aj daňové príjmy („non-payable tax credits“)
- daňové kredity, ktoré sa uplatňujú nad rámec daňovej povinnosti. Tieto kredity neznižujú daňové príjmy a zároveň sa zaznamenávajú na strane výdavkov („payable tax credits“)

Na Slovensku sme do roku 2014 mali dva druhy daňových kreditov, daňový bonus na dieťa (zavedený v roku 2004) a zamestnaneckú prémie (zavedenú v roku 2009). Oba patria podľa definície metodiky ESA2010 do kategórie „payable tax credit“. Ich vplyv na daňové príjmy prezentuje Tabuľka 1.

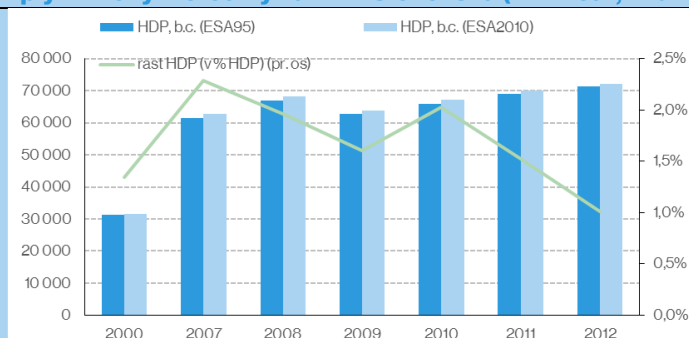
Tabuľka 1: Vplyv zmeny zaznamenávania daňových kreditov na výšku daní v SR (v mil. eur)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Zamestnanecká prémie	-	-	-	-	-	10	20	11	4	3	3
Daňový bonus na dieťa	186	195	249	253	263	260	256	260	256	262	261
Celkové daňové kredity	186	195	249	253	263	269	276	271	259	265	264
Podiel daňových kreditov na celkových daňových príjmoch	1,3%	1,2%	1,5%	1,4%	1,3%	1,5%	1,5%	1,3%	1,3%	1,2%	1,1%
Podiel daňových kreditov na HDP	0,4%	0,4%	0,4%	0,4%	0,4%	0,4%	0,4%	0,4%	0,4%	0,4%	0,4%

Zdroj: OECD, IFP, [UloziskoIFP](#)

Vplyv zmeny metodiky na aktualizáciu nominálneho HDP Slovenska zachytáva Graf 6.

Graf 6: Vplyv zmeny metodiky na HDP Slovenska (v mil. eur, v % HDP)

Zdroj: OECD, [UloziskoIFP](#)

Viac o daňovom zaťažení a jeho medzinárodnom porovnaní je možné nájsť v publikácii Revenue Statistics 1965-2014 na [web stránke OECD](#).

Materiál prezentuje názory autora a Inštitútu finančnej politiky, ktoré nemusia nevyhnutne odzrkadľovať oficiálne názory Ministerstva financií SR. Cieľom publikovania komentárov Inštitútu finančnej politiky (IFP) je podnecovať a zlepšovať odbornú a verejnú diskusiu na aktuálne ekonomické témy. Citácie textu by sa preto mali odkazovať na IFP (a nie MF SR), ako autora týchto názorov.